

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Çeviren, Okan TAŞDELEN, İnsan Hakları Hukukçusu ve AİHM Eski B Hukukçusu, @O_TSDLN, 2021. [Daha önce Patreon sayfamda “<https://www.patreon.com/posts/56654260>” yayımlanmıştır] Bu özet çeviriyi yayımlama izni, yalnızca HUDOC’a konulması için verilmiştir. Çevirmene atıfta bulunmak kaydıyla alıntılanabilir.

© Translated by Okan TAŞDELEN, Human Rights Legal Expert and Former B Lawyer of the ECHR, @O_TSDLN, 2021. [Already published on my Patreon page “<https://www.patreon.com/posts/56654260>”] Permission to re-publish this summary translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in HUDOC. It may be reproduced with a reference to the translator.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

DYLUŚ/POLONYA*

(Başvuru No. [12210/14](#), 23/09/2021)

6/1 madde (hukuk) • Mahkemeye erişim • Yüksek Mahkemenin, bir avukatın başka bir avukat yoluyla önüne getirilen itirazına bakmayı reddi • Üst mahkemenin yaklaşımının çok şekilci ve orantısız olması

Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 29 Ocak 2014 tarihli başvuruya ilişkin olarak aşağıdaki gibi karar vermiştir.

GİRİŞ

Başvuru, mahkeme hakkına ilişkindir. Avukat olan başvuran, disiplin soruşturmasına konu olmuş ve sürecin ardından verilen karara karşı avukatı aracılığıyla itiraz etmiştir. Yüksek Mahkemenin, avukatı tarafından değil ilgilinin kendisi tarafından kaleme alındığı gerekçesiyle itirazını incelemeyi reddetmesinden şikâyet etmiştir.

* Çeviren: Okan TAŞDELEN, AİHM Eski B Hukukçusu, @O_TSDLN.

Resmi dildeki (Fransızca) karar için bkz. “<http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-211827>”

OLAYLAR VE OLGULAR

Avukat olan başvuran, talep etmesine rağmen müvekkillerinden biri için temyiz yoluna başvurmamış ve bu nede hakkında, etik kurallara aykırı davranması nedeniyle disiplin soruşturması açılmıştır.

Poznań Barosu Disiplin Kurulu, 08 Şubat 2012 tarihinde, Barolar Yasası'nın 57 ve 80. maddeleri altındaki etik dışı davranıştan dolayı başvurana kınama cezası vermiş ve başvuranın 2.000 zloti (yaklaşık 500 avro (EUR)) civarındaki soruşturma giderlerini ödemesini istemiştir. Ceza, 20 Ekim 2012 tarihinde baronun itiraz kurulunca onaylanmıştır.

Başvuran, 27 Mart 2013 tarihinde, Yüksek Mahkemenin Ceza Dairesine itiraz etmiştir.

09 Nisan 2013 tarihinde, yedi gün içinde dilekçedeki eksiklikleri gidermesi ve dilekçesinin bir avukat tarafından hazırlanıp imzalanması gerektiği; bu yapılmadığı takdirde, dilekçesinin kabul edilmeyeceği başvurana bildirilmiştir.

Başvuran, kendisi Yüksek Mahkeme önünde temsil etmek üzere bir avukata yetki vermiş ve avukatı, 16 Nisan 2013 tarihinde, kendi imzaladığı dilekçeyle başvuran adına itiraz etmiştir.

Yüksek Mahkeme, 25 Nisan 2013 tarihinde, itiraz dilekçesinin bizzat avukat tarafından değil, esasen başvuran tarafından kaleme alındığı gerekçesiyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 531/1 ve Barolar Yasası'nın 95n maddesi uyarınca dilekçeyi incelemeyi reddetmiş ve başvuranın 20 zloti tutarındaki soruşturma giderlerini ödemesini istemiştir. CMK'nın 526/2 maddesi uyarınca itiraz dilekçesinin bir avukat veya yetkilendirilmiş danışman tarafından yazılması ve imzalanması zorunludur. Yüksek Mahkeme bu şartın, ceza sürecinde bir yanda avukat ve yasal danışmanın ve diğer yanda ise sanık, hukuki taraf ve yan suçlayıcının konumları arasındaki ayrımı temin etme amacı güttüğünü belirtmiştir. Somut olayda başvuran, şeklen CMK'nın 526/2 maddesine uygun davarmışsa da avukatının itiraz dilekçesi, avukat tarafından kaleme alınmamış fakat başvuranın kendisinin hazırladığı dilekçenin içeriği yalnızca kopyalanmıştır.

ŞİKÂyetler

24. Başvuran, Sözleşme'nin 6/1 maddesine dayanarak avukatı aracılığıyla yaptığı itiraz başvurusunu Yüksek Mahkeme'nin incelemeyi reddetmesinin mahkeme hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I - SÖZLEŞME'NİN 6/1 MADDESİNİN İHLA EDİLDİĞİ İDDİASI

A. Kabul Edilebilirlik

Sözleşme'nin 6. Maddesinin Uygulanabilirliği

25. AİHM'in yerleşik içtihatları uyarınca, serbest olarak avukatlık mesleğini ifa etmeyi sürdürme hakkını kapsayan disiplin uyuşmazlığı - ki verilebilecek cezalar dikkate alındığında bu davada böyledir, 6/1 madde anlamında “medeni haklara” ilişkin bir uyuşmazlığa yol açmaktadır (bkz., gerekli uyarlamalarla, *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, June 23, 1981, § § 41-51, series A No. 43; *Gautrin and others v. France*, 20 May 1998, § 33, Reports of Judgments and Decisions 1998-III; *W. R. v. Austria*, No. 26602/95, § 30, 21 December 1999). 6/1 maddenin davanın şartlarında uygulanabilirliğine, AİHM önünde itiraz edilmemiştir.

26. Bu şartlar altında AİHM, Sözleşme'nin 6/1 maddesinin medeni hukuk yönünün mevcut olaya uygulanabilir olduğunu değerlendirmektedir.

B. Esas

34. AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin herkesin, bir mahkemenin, bir yargılama makamının medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklara bakması hakkını güvence altına aldığını ve böylelikle erişim hakkının, yani hukuki meselelerde bir yargılama makamına başvurma hakkının bir yönünü oluşturduğu, “mahkeme hakkı” da tanımaktadır. Bu hak mutlak değildir ve niteliği gereği devlet tarafından düzenleme yapılmasını gerektirdiğinden, örtülü sınırlamalara kendini açık tutmaktadır. Ancak sözleşmeciler devletler, bu konuda belirli bir takdir hakkına sahip bulunmakla birlikte; Sözleşme gereklerine uyulması bakımından nihai karar AİHM'e aittir (bkz. *Kreuz v. Poland*

(no. 1), No. 28249/95, § 53, ECHR 2001-VI; *V. M. v. Bulgaria*, No. 45723/99, § 41, 08 Haziran 2006).

36. Bir mahkeme ya da yargılama makamına erişimin kısıtlanması, ancak meşru bir amaç güttüğü ve kullanılan araçlar ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi mevcutsa 6/1 maddeyle bağdaşacaktır (bkz. *Kreuz/Polonya*, yukarıda anılan, §§ 54-55; *Tinnelly & Sons Ltd vd. ve McElduff vd. v. United Kingdom*, 10 July 1998, § 72, Reports 1998-IV).

37. AİHM, itirazda bulunmak için uyulması gereken şekli ve zamansal düzenlemelerin adaletin iyi idaresini ve hususen hukuki güvenlik ilkesine uyulmasını sağlamayı amaçladığını hatırlatmaktadır. İlgililer, bu kuralların uygulanacağını tahmin edebilmelidirler (bkz. *Cañete de Goñi v. Spain*, No. 55782/00, § 36, 15 October 2002).

38. Usulü kuralları yorumlamak asıl olarak ulusal makamların görevi olmakla birlikte; bir yasanın yorumlanması ve uygulanması, hak arayanların mevcut bir başvuru yolundan istifade etmelerine engel olmamalıdır. Bihlassa bunların sonucunda bir başvuranın adaletin inkarına uğramış olabileceğinin anlaşıldığı durumlarda, bu tür yorumların veya uygulamaların etkilerinin Sözleşme'ye uygunluğunu AİHM'in teyit etmesi gerekmektedir (bkz., gerekli uyarlamalarla, *Tejedor García v. Espagne*, 16 décembre 1997, § 31, Recueil 1997-VIII; *Ben Salah, Adraqui and Dhaime v. Spain* (dec.), No. 45023/98, 27 April 2000). Başvuru sahibine atfedilemeyecek kusurlar nedeniyle bir itirazın reddedilmesinin ilgili kişinin mahkeme hakkını ihlal etmesi muhtemeldir (bkz. *Sotiris v. Greece*, No. 39442/98, 16 November 2000).

40. Somut olayda Yüksek Mahkeme, başvuranın avukatı aracılığıyla yaptığı itirazı incelemeyi CMK'nın 526/2 maddesi uyarınca reddetmiştir. Dolayısıyla, başvuranın mahkeme hakkı açıkça kısıtlanmıştır.

41. Bu kararını desteklemek için Yüksek Mahkeme, davaya ilişkin itirazın başvuranın kendisi dışındaki bir hukukçu tarafından kaleme alınması gerektiğini vurgulayarak adaletin iyi idaresine dayanmıştır.

42. AİHM, kısıtlamanın amacının meşru olduğunu değerlendirmektedir. Bununla birlikte, kısıtlamanın gerekliliği ve orantılılığına dair şüphe duymaktadır.

44. Başvuran, itirazını ilk olarak şahsen yapmış fakat dilekçedeki usulü eksiklikleri tamamlamasının istenmesi üzerine bir avukata yetki vermiştir. Bu avukat, kendisinin imzaladığı bir itirazı başvuran adına yapmıştır. Ancak Yüksek Mahkeme, dilekçenin avukat tarafından değil, başvuranın kendisi tarafından kaleme alındığı gerekçesiyle itirazı incelemeyi reddetmiştir.

45. Yüksek Mahkemenin kararından, itirazın bu husustaki şekli veya esaslı şartları karşılamadığı ya da bu hususlarda uygulanan standartların altındaki bir nitelikte olduğu anlaşılmamaktadır. Ne de başvuranın, itirazının düzgün biçimde incelenmesi için gerekli olan objektif ve tarafsız bir yaklaşımı sergilemediği anlaşılmaktadır (aksi yönde bkz. *Matos v. Portugal* [GC], No. 56402/12, § 154, 04 April 2018). Başvuran tarafından yetkilendirilen avukat, itiraz dilekçesini imzalamak suretiyle dilekçenin Yüksek Mahkeme tarafından incelenmesi bakımından mevzuatın gerekli kıldığı şekli ve esaslı şartların bütününe karşıladığını teyit etmiştir.

46. Bu koşullar altında AİHM, Yüksek Mahkemeyi başvuranın avukatı aracılığıyla yaptığı itirazı reddetmeye sevk eden yaklaşımın aşırı şekilci ve ayrıca hedeflenen amaçla orantısız olduğunu değerlendirmektedir.

47. AİHM, CMK'nın 526/2 maddesinin 2000 yılındaki değişiklikten önceki halinde avukat için böyle bir yükümlülük bulunmadığını gözlemlemektedir. Ayrıca, Polonya Anayasa Mahkemesinin maddenin yürürlükteki halini Anayasa'ya aykırı bulduğunu kaydetmektedir. Son olarak ne CMK'da, ne İdari Mahkemeler Usulü Kanunu'nda ne de Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamalara ilişkin kanunda böyle bir yükümlülük bulunmamaktadır.

48. Yukarıdaki hususları dikkate alan AİHM, Yüksek Mahkemenin başvuranın avukatı aracılığıyla yaptığı itiraza bakmayı reddetmesinin ilgili kişinin mahkeme hakkını aykırı olduğunu değerlendirmektedir.

49. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlali söz konusuydu.

II – SÖZLEŞME'NİN 46. MADDESİNİN UYGULANMASI

51. Başvuran herhangi bir adil tazmin talebi dile getirmediğinden, bu hususta bir karar verilmesine gerek bulunmamaktadır.